

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรทั้งหมด จำนวน 6 หมู่ ในหมู่ที่ 1 บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 247 ราย ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน

กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง คือ ในการศึกษาในครั้งนี้ได้มาจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบ Stratified Random Sampling เป็นจำนวนทั้งสิ้น 153 เกษตรกรตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเลือกหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่จะดำเนินการศึกษาวิจัย เนื่องจากในปี พ.ศ.2550 หมู่บ้านหนองมะจับที่ได้พระราชทานโลรางวัลหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุขบ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการจัดเกษตรกรเป็นหมวดของเกษตรกรในหมู่บ้านออกเป็น 6 หมวด ตามหมวดการปกครองของหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดชั้นภูมิ (Stratums) หมวดทั้งหมดในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มี 6 หมวด คือ หมวดห้วยก้อง หมวดบ้านโฮ้ง หมวดในเหนือ หมวดในใต้ หมวดบ้านดง และหมวดหนองมะโฮง

ขั้นตอนที่ 4 จากลำดับชั้นภูมิหมวดทั้งหมด 6 หมวด ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรในแต่ละหมวดร้อยละ 50 ของจำนวนชั้นภูมิเกษตรกรในแต่ละหมวด โดยได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างในแต่ละหมวดดังตาราง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่

หมู่บ้าน	จำนวนหมวด	จำนวนเกษตรกร ทั้งหมด	จำนวนเกษตรกรกลุ่ม ตัวอย่าง
หมู่บ้าน หนองมะจับ หมู่ที่ 1	1. หมวดห้วยก้อง	35	21
	2. หมวดบ้านโฮ้ง	38	24
	3. หมวดในเหนือ	40	25
	4. หมวดในใต้	46	28
	5. หมวดบ้านดง	32	20
	6. หมวดหนองมะโฮ้ง	56	35
รวม		247	153

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close – ended questions) และคำถามปลายเปิด (Open - ended questions) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล

ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลักในปัจจุบัน รายได้อาชีพหลักในปัจจุบันต่อปี อาชีพรองในปัจจุบัน รายได้จากอาชีพรองในปัจจุบัน และรายได้ครัวเรือนทั้งหมดต่อปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินชีวิต

ได้แก่ การจัดการแปลงในการใช้พื้นที่ในการทำเกษตร ลักษณะของการผลิตผลิตผลทางการเกษตร ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ความภาคภูมิใจหลังจากใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การตัดสินใจในการเลือกการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การจับจ่ายใช้สอย แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำเกษตร และการออม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย และด้านสุขภาพจิต โดยทางด้านสุขภาพจิตได้ใช้แบบ
สัมภาษณ์จากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ
ผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) กำหนดกรอบเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัย

3) นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้
ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ

รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล

ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกใน
ครอบครัว อาชีพหลักในปัจจุบัน รายได้อาชีพหลักในปัจจุบันต่อปี อาชีพรองในปัจจุบัน รายได้จาก
อาชีพรองในปัจจุบัน และรายได้ครัวเรือนทั้งหมดต่อปี

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะการดำเนินชีวิตของเกษตรกร ซึ่งมีคำถามหลาย
ประเด็นดังนี้

1) การจัดการที่ดินในการทำการเกษตร

1.1 หลังจากที่ได้ตัดสินใจดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแล้วท่านมีการจัดการ
กับที่ดินในการผลิตของท่านอย่างไรบ้าง โดยให้แสดงความคิดเห็นว่าเกษตรกรมีความ
คิดเห็นแบบใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ ดังนี้

ปลูกพืช	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน
เลี้ยงสัตว์	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน
ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

1.2 การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ไปในการผลิตหรือประกอบอาชีพหลักเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยให้แสดงความคิดเห็นว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นแบบใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ ดังนี้

บริโภคเองในครัวเรือน	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน
จำหน่าย/ขาย	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน
บริโภคในครัวเรือนถ้าเหลือจึงขายมีค่าเท่ากับ		1	คะแนน

2) ลักษณะการผลิตผลิตผลทางการเกษตร โดยมีมาตรวัดระดับความเป็นจริงต่อลักษณะการผลิตผลิตผลทางการเกษตร 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

3) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 แหล่งความรู้เรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความเป็นจริง คือ การให้คะแนนตามจำนวนแหล่งความรู้แหล่งความรู้ละ 1 คะแนน อาทิเช่นทราบมาจาก 2 แหล่ง ให้คะแนน 2 คะแนน

3.2 ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มีคำถามจำนวน 5 ข้อ โดยมีคะแนนให้ดังนี้

ตอบคำถามถูกต้อง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
ตอบคำถามผิด	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน

4) ด้านความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

5) ด้านความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความพอใจ 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

6) ด้านความภาคภูมิใจหลังจากใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความภาคภูมิใจ 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

7) ด้านการจับจ่ายใช้สอย (ด้านการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) โดยมีมาตรวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

8) ด้านการออม

8.1 การทำบัญชีครัวเรือน เกณฑ์การให้คะแนนมี 2 ระดับดังนี้

ทำบัญชีครัวเรือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ไม่ทำบัญชีครัวเรือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

8.2 การมีรายได้ที่พอเพียงต่อรายจ่าย เกณฑ์การให้คะแนนมี 2 ระดับดังนี้

พอใช้	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ไม่พอใช้	ค่าคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

8.3 การปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครัวเรือน เกณฑ์การให้คะแนน
มี 2 ระดับดังนี้

มีการปลูกฝัง	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ไม่มีการปลูกฝัง	ค่าคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

8.4 การวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว เกณฑ์การให้คะแนน
มี 2 ระดับดังนี้

มีการวางแผน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ไม่มีการวางแผน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร
ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 แบบ คือ สุขภาพกาย และสุขภาพจิต

1) ด้านสุขภาพกาย โดยมีมาตรวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

2) ด้านสุขภาพจิต โดยมีมาตรวัดระดับความเป็นจริง 2 ระดับดังนี้

ใช่	ค่าคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน
ไม่ใช่	ค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 4 เป็นการถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต
และคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้องและเหมาะสมตรงตามเนื้อหาที่ต้องการจะสัมภาษณ์

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์

โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรในตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 ชุด เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกทดสอบกับเกษตรกรในตำบลบ้านแม่โป่ง เพราะเกษตรกรในตำบลบ้านแม่โป่งมีลักษณะการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษา คือการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่า Reliability Coefficient ตามวิธีของ Cronbach โดยใช้สถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ปรากฏว่าแบบสัมภาษณ์ได้ค่า Reliability เป็นค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) คือ การทดสอบความเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ โดยได้ค่าในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 2 ปัจจัยการดำเนินชีวิต

- ด้านความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง

ได้ค่า $\alpha = 0.924$ หรือคิดเป็น 92.4 เปอร์เซ็นต์

ในการตอบแบบสัมภาษณ์ 100 ครั้ง จะสามารถได้คำตอบใกล้เคียงกับที่

ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ 92.4 ครั้ง

- ด้านความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง (5 ข้อ)

ได้ค่า $\alpha = 0.646$ หรือคิดเป็น 64.6 เปอร์เซ็นต์

ในการตอบแบบสัมภาษณ์ 100 ครั้ง จะสามารถได้คำตอบใกล้เคียงกับที่

ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ 64.6 ครั้ง

- ด้านความภาคภูมิใจหลังจากใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง (5 ข้อ)

ได้ค่า $\alpha = 0.833$ หรือคิดเป็น 83.3 เปอร์เซ็นต์

ในการตอบแบบสัมภาษณ์ 100 ครั้ง จะสามารถได้คำตอบใกล้เคียงกับที่

ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ 83.3 ครั้ง

- ด้านการจับจ่ายใช้สอย (5 ข้อ)

ได้ค่า $\alpha = 0.541$ หรือคิดเป็น 54.1 เปอร์เซ็นต์

ในการตอบแบบสัมภาษณ์ 100 ครั้ง จะสามารถได้คำตอบใกล้เคียงกับที่

ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ 54.1 ครั้ง

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิต

- ด้านคุณภาพกาย (6 ข้อ)

ได้ค่า $\alpha = 0.872$ หรือคิดเป็น 87.2 เปอร์เซ็นต์

ในการตอบแบบสัมภาษณ์ 100 ครั้ง จะสามารถได้คำตอบใกล้เคียงกับที่ได้ทำการศึกษานี้ 87.2 ครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 153 ราย โดยทางผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่างได้ทั้งหมด
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ค้นคว้าผ่านอินเทอร์เน็ต ศูนย์ราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยต่างๆ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)